

JOSEP JOAN MATEU GONZÁLEZ | 27è Premi Josep Lladonosa

“El Canal d’Aragó no va ser la panacea que molts esperaven”

Mateu (Llardecans, 1969), és doctor per la Universitat de Lleida i professor de geografia i història del Departament d’Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. La seva trajectòria investigadora va començar amb l’estudi de les transformacions agràries a la comarca de les Garrigues a l’època contemporània. Després es va centrar en l’anàlisi històrica d’alguns grans sistemes de regadiu d’Espanya i Mèxic. El seu assaig *Enginyers i regants. El Canal d’Aragó i Catalunya (1896-1909)*, 27è Premi Josep Lladonosa d’Història Local dels Països Catalans, es regala avui amb l’edició de **LA MAÑANA** amb motiu de Sant Jordi.

altres paraules, hi va haver límits en el procés *modernitzador* experimentat en aquest període. No obstant això, el canal va possibilitar un sensible increment de la producció agrícola, va potenciar una creixent articulació econòmica i espacial de la zona regable i d’aquesta amb els principals nuclis del seu entorn i, en definitiva, va permetre una important millora de les condicions de vida.

Quins aspectes del Canal d’Aragó aborda en aquest assaig?

El llibre tracta fonamentalment dues qüestions: la construcció a càrrec de l’Estat entre 1896-1909 i la posada en funcionament durant el primer terç del segle XX. I, en aquest sentit, focalitza l’estudi en els dos grans col·lectius (enginyers i regants) que el van fer possible i que encara treballen avui en dia perquè continuï donant fruites.

La primera petició la fa Tamarit de Llitera el 1782, d’aquesta al resultat final en queda alguna cosa o es va canviar absolutament tot?

Tamarit de Llitera el 1782 va sol·licitar una sèquia de reg per garantir les collites del seu terme. El primer projecte tècnic, elaborat l’any següent per l’arquitecte Manuel Inchauste, ja tenia una envergadura molt més gran, amb gairebé 86.000 hectàrees regables de pobles aragonesos i catalans. El segon projecte tècnic, signat el 1806 per l’arquitecte Francisco Rocha, contemplava compaginar el reg i la navegació fins Vilanova d’Alpicat. Ara bé, la definitiva construcció del canal es va fer a partir del projecte de l’enginyer John Barry (de 1864) que el limitava al regadiu i a usos industrials.

Un altre projecte d’investigació en perspectiva?

Tinc força interès per analitzar els sistemes de regadiu que actualment s’executen a les terres de Lleida.

Al segle XIX l’Estat volia impulsar una xarxa de regs finançada per capital privat però al final no va haver d’impulsar l’Administració. El Canal d’Aragó i Catalunya suposo n’és un bon exemple?

Efectivament. Després del fracàs del capital privat, Joaquín Costa va convertir el Canal de Tamarit o Canal d’Aragó i Catalunya en el símbol del fracàs del plantejament liberal en matèria de regs i va proposar, com a única solució possible, la seva construcció per part de l’Estat (l’anomenada *política hidràulica*). Precisament, que el 1896 l’Estat assumís la seva construcció, va ser considerat el primer gran èxit del regeneracionisme.

Aquesta política hidràulica va transformar l’economia del territori, generant millors collites, encara que remarca que això no fou la panacea...

Sí. La progressiva posada en explotació d’aquesta infraestructura durant el primer terç del segle XX no va constituir la panacea que alguns esperaven. En